KLAAR BEWYS, TEEGENS HET ZEEDEN-BEDERVEND BETOOG, VAN DE...

Nicolaas Hoefnagel

KLAAR BEWYS,

TEEGENS

HET ZEEDEN-BEDERVEND

BETOOG,

VAN

DE SCHRYVER

Dewelke teegens het *Nuttig Werk*, Van

DE EERW. D^o^ DE FREIN

Een Zogenaamd BEWYS heeft in het Licht gegeeven.

DAT HET

KAART-SPEL

Niet alleen Onzondig *en* Volkoomen *geöorloofd*, *maar zelfs* Nuttig *en* Noodzaakelyk *is*; *en dat nog verder Gaat*, *dat het zelve* ZEER VORDERLYK IS TOT VOORTPLANTING VAN DEN CHRISTELYKEN GODSDIENST ONDER DE CHRISTENEN.

Waar teegens *Aangetoond* word dat de SCHRYVER voor het KAARTSPEL Niet alléén geen CHRISTEN is, Maar zelfs niet weet: wat het Woord CHRISTEN beteekend.

onder de Zinspreuk,

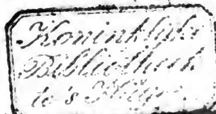
Mala Ratio et Bona Ratio.

DOOR

NICOLAAS HOEFNAGEL.

In 's GRAVENHAGE,

By H. H. VAN DRECHT, Boekverkoper.

KORT VOORBERICHT.

DAT *Ik alhier het aldereerst met Een Voorbericht den Leezer Aanspreek, en dat in zulk een Klyn Werkje als dit is, Geschiet in Navolging van de Schryver die geheel ongegrond, heeft tragten te bewyzen, dat de* GODZALIGE *en Wel-Eerw: Heer* D°. HENRICUS DE FREIN: *zouden hebben gedwaald in zyn Wel-Eerw:* Predicatie *over* Colossensen 3: 17.

Ik twyffel niet, of het zal alle Waare Vroomen Christenen *wonder in de Ooren Gedondert hebben, dat het Helaas! zo ver in ons Gezeegend Nederland is gekoomen, dat men niet alleen* Publicq *de Zonde doet, Maar dat men niet hooren wil, dat dezelve tot nut van ons Eeuwig welzyn Bestraft word. Ja dat meer is! Dat men Lieden vind, die met één opgeheeven hand de Pen aanvaarde en de Zonden onder het Oog van één* Rechtvaardig GOD *opentlyk verdeedigen.*

En als het waaren het Ryk van Koning JEZUS *zoeken te verdelgen: en dat van den* Satan *op te Rechten. Denkt niet myn Waarde Vrienden dat deeze Uitdrukking van my hard is, Neen! daar het zo ver gekoomen is, dat men de Zonden opentlyk voorstaat; is het Verderf byna Onherstelbaar. Dierhalven Gelden hier de Zoeten bestraffinge niet: en ik*

zeg met Conſtantinus de Groote *Eerſte* CHRISTEN Keizer. (*a*) Immedicabele vulnus enſe recidendum.

Want hoe kan men te Hart met zulk een Schryver omgaan? Die zich niet ontziet tot het Bederf der Allegemeene *Leerreeden der* CHRISTELYKE Religie, *door zo veel Godvrugvrugtige en Geleerde Mannen niet alleen Geleeraard, maar zelfs met hun* Bloed *beveſtigd. Hy echter één zogenaamd* Bewys *durft in het licht geeven, als* DAT HET KAART-SPEL *Niet Alléén* Onzondig *en* Volkomen Geoörloofd, *maar zelfs* Nuttig *en* Noodzaaklyk *is*; *en*, (*zegt hy*) *dat nog verder Gaat dat het zelve* ZEER VORDELYK IS TOT VOORTPLANTING VAN DEN CHRISTELYKE GODS-DIENST ONDER DE CHRISTENEN.

Het is wel te zien dat die Schryver niet alleen één Schaamtelooze is! maar dat meer is geen CHRISTEN, *ſchoon hy moogelyk Jong zynde, het* Doopſel *heeft ontfangen.*

Alzo hy hier in zyn Betoog Regt-draads, teegen de Leer van den Zaligmaaker *aangaat: het geen wy nader zullen bewyzen. Dat ik hem voor geen* Chriſten *kan verſlyten is. Dat ik* zie

(a) Een Onherſtelbaare Wond moet met het Zwaart Afgekapt worden.

zie hoe hy met een opgesmukte; en als ik het zeggen mag, God *en* Kerk Onteerende Tytel *den Eenvoudige zoekt te verleiden, Ja! wat zeg ik? Eenvoudigen! zelfs die Geenen die Reedelyk Beleezen en Bereedeneerd, doch niet aan Haar of Hun zelfs ontdekt zyn; loopen gevaar om met de Droezem en het Vergift welk uit zyn Pen gevloeid is, besmet te geraaken. Want schoon hy het* Kaart-Spel *in zich zelfs één Onschuldig Tydverdryf noemt, en het als iets Nuttig voor de Afgesloofden Zinne zoekt op te vyzelen, om zich by tyden van Uitspanninge meeden te Vermaaken:* zo *houw ik het echter met de Latinist dewelke zegt,* (a) Quod optimum, idem jucundissimum.

En ik twyffel niet, of alle waaren Christenen *zullen met my Gereedelyk toestemmen; dat het* Kaart-Spel *het beste niet en is.*

Laaten wy dan eens Aantoonen, dat deeze Onbekende Schryver *dwaald, Ja! laaten wy zulks Haastelyk doen, Eer dat deeze zyne Valsche Zaat Wortelen in het Herte der Menschen schiet. Ja of wy zelver zo gelukkig mogten zyn, dat dien Schryver overreed wierd van zyn Dwaaling! ten minsten wy willen hem zulks wen-*

(a) Het Beste is het Geneuglykste.

wenschen: maar mogelyk zegt hy wel, (*a*) Tuas tibi habeto res; egomet habebo meas. *Wy hebben dan echter onze* Christelyken *Plicht voldaan, en het is ons schuld niet, dat* (*b*) Perditur hæc in ter misero lux.

Deeze Schryver *durft zich Noemen één Vriend van de Reeden te zyn! maar mag men hem niet met de woorden van* Horatius *toeroepen?* (*c*) Quo Musa tendis? Desine parvie ax Referre Sermones Deorum et magna modis tenuare parvis. *My komt voor dat men Vreilyk deeze Uitroeping tot Hem mag doen, die zich Vriend van de Reeden Noemt, en één Voorstander der Onreedelykheid is. Ik weet zeer wel als dat ik gevaar loop by deeze Schryver, van door hem Bestempeld te worden, met de Naam van een Vriend van Twisten. Doch wat weldenkent Schepsel kan zulke Ongerechtigheeden als deeze Schryver voortbrengt: met stilswygen*

(*a*). Bemoey U met U eigen zaaken, ik zal de mynen wel bezorgen.

(*b*) 't Is de Paerelen voor de Swynen Geworpen.

(*c*) Wat slaat Gy voor een Taal? (*of Toon*) houd op Hartnekkige, de Taal der Gooden te verhaalen! en Grooten dingen, door verachtelyken middelen te verkleinen.

gen voorbygaan. *Neen!* (*a*) Fiat Justitia, aut pereat mundus.

Edoch *moet Niemand denken, dat Ik hier als een* Huigelaar *zoek te speelen, of my zelven zoek uit te geeven, voor een Weedergebooren* Christen: *Neen verre van daar. Jk ben één* NATUURLYK *Mensch, doch te Gezond van Reeden dat ik niet zouden zien, dat diergelyken Betoogen als van die Onbekende Schryver zyn Ingerigt, om de* Godsdienst *de Boodem in te slaan. Niet dat ik deeze Perioden hier invul. Als of Ik het my Schaamde een Weedergebooren* Christen *te zyn. Neen verre van daar. De* Goedheid GODS *heeft my zo verre verlicht, dat ik Overtuigd ben, dat één* Begenaadigde *staat; het Grootste* Heil *hier: en hier Namaals is. Doch dat ik Ongelukkig genoeg ben, om met dit alles, aan de Droezem der Ongerechtigheeden te blyven hangen! Doch* JEHOVA zy *Geloofd, niet boos genoeg om Kwaad Goed te noemen. Zo dat ik met Ruimer harten durf zeggen, dat het my Smert wanneer de* Kerk *of* Gods Volk *smaatheid word aangedaan: Zo als deeze Onbekende* Schryver *hier Onbeschaamt doet.*

Het

(*a*) Geregtigheid moet Geschieden of de Waereld gaat verlooren.

Het is dan de Liefden tot de Waarheid die my hier toe aanzet, Niet twyfelende of men zal gauw zien, dat de zogenaamde Vriend van de REEDEN *één Schryver van Ongerymdheeden is.*

Wel aan laaten wy dan eens met Aandagt de woorden welken beslooten zyn in dat Betoog, *het welk tot Tytel voerd* PARADOX ÆCHARTULÆLUSORIÆ *Nagaan. Ik twyfel niet, of wy zullen gauw zien wie van de Twee Namentlyk de Heer* DE FREIN *of de Onbekende gelyk heeft.*

KLAAR

KLAAR BEWYS,

TEEGENS

HET ZEEDEN-BEDERVEND

BETOOG,

VAN

DE SCHRYVER

Dewelke teegens het *Nuttig Werk*, Van

DE EERW. D°. DE FREIN

Een Zogenaamd BEWYS heeft in het Licht gegeeven.

HET zyn dan de Woorden uit *Col. III: vs.* 17. op de welke de Eerwaarden DE FREIN zyn Predicatie gegrond heeft: En wel deeze. *Ende al wat gy doet met woorden ofte met werken, (doet) het alles in den Namen des* HEEREN JEZU, *dankende* GODT *ende den* VADER *door hem.*

Laaten wy eens onderzoeken tot wie *Paulus* deeze woorden ſpreekt, of aan wie Hy dezelve Schryft? in de eerſte plaats tot

 de

de *Colossensen*; en ten Tweede wel tot de Geloovige *Colossensen* principaal.

Dierhalve zo is deeze les hier ingericht, tot de *Christenen*, één Volk 't welk door de Genaaden des *Alderhoogste* reeds Aanvankelyk hier op Aarden, de zoeten voorsmaak der Zaalige vertroostinge genieten, die zy hier Namaals verwagtende zyn: In het Kort één *Uitverkooren* Volk: Geen Volk van deeze Waereld, of slegts Naam *Christenen*. Dierhalve één Volk dat zich moet gedraage, als van de Waereld onderschyden te zyn, (*a*) gelyk de *Eerw*.DE FREIN zeer wel aanmerkt, dat geen Konings Kinderen ongemanierde Zeeden voegen. Want (*b*) *Qualis Rex talis Grex.*

Dierhalven past het ook niet, dat Kinderen van *Koning* JEZUS hun inlaaten, met Kinderen deezer Waereld: (*Inlaaten*) in zo verre om met haar te Zondigen.

Daarom wel te recht Word'er EXOD. XXIII: vs. 2. (*c*) een Waarschouwing gedaan, om Hun, of Haar doch voor al wel te wagten.

Daarom betaamd het geen Waare *Christenen*

(*a*) 2 Cor. *VI: vs.* 14. 18.

(*b*) *Hoedanig de Koning, Zodanig zyn Volk.*

(*c*) Exod. *XXIII: vs.* 2. *Gy en zult de menigten tot boosen saken niet volgen.*

tenen of Kinderen Gods, om hun in de Vermaaken en Nietige beuzelachtige tydverdryven der Waereldlingen te vermengen; Neen Zy die uit God gebooren zyn moeten toonen door een veel Verheevener Geest geleid te worden, Ja in het midden der Zondige Waereld, moet hy zyn licht laaten scheinen! zyn Zeeden, Zyn doen, Zyn laaten, of werken moeten Hem kenbaar maaken: Eeven als de Monteering van een Krygsman, op dat één ygelyk ziet dat Hy onder de Banieren van de *Koning* aller *Koningen* behoord, In wiens Vaandel geschreeve staat (*a*) *Scopus vitæ Christus*.

Dit kan nimmer vertoond worden met de *Kaart* in de hand, Alzo het *Kaartspel* niet alleen één Onnutten, maar één Zondigen Verslinding van de Dierbaaren tyd is: 't Geen zeer Zaakelyk door de *Eerw.* Heer de Frein word aangetoond; En wel met zulk één Klaarheid, dat men zouden zeggen het en lyd geen Teegenspraak. Edoch blykt zulks anders, Alzo hier teegens die Godvrugtigen Man zyn *Christelyken*, en Getrouwe Predicatie, één Zeeden bedervend *Betoog* is uitgekoomen; als reeds gezegt is: door een Onbekend *Schryver*. Doch laat ons eens zien, hoe

(*a*) *Christus het doelwit van het leeven.*

hoe Ongegrond hy de *Eerw.* De Frein zyn Gevoelen weederlegt? en ik twyffel'er niet aan, of zelf niet alléén de waare *Christenen*, maar ook alle Mondbeleiders, zullen moeten toestemmen dat die Onbekende Schryver of Over-Boosaardig, of Erg Onkundig moet zyn! en de minste Bevatting niet en heeft van de *Eerw.* de Frein zyn Gezegdens. Wy zullen dan zo veel de klynheid van dit Betoog toelaat, den Onbekende Schryver zyn wederleggingen eens Nagaan, en toonen eens aan waar in hy dwaalt.

In de Eerste plaats bekent hy zelfs, dat het Werkje van de *Eerw.* de Frein bondig opgesteld is, en wel Beraisoneert. Maar ziet hy twyffelt 'er aan, of het wel by elk één ingang zal vinden! Doch ik antwoord hem dat die Twyfeling onnodig is, dat is een uitgedaane zaak, want de Geenen die hun Harte teegens de Roepende stemme Gods verhard hebben, zullen zeekerlyk geen smaak in die Les vinden. Dat de *Eerw.* Heer de Frein de Eenigste niet is, dat is waar, maar ook *Borstius* die hy *Geweetensëngen* Noemt met hem; als ook meer Anderen al lang teegens het Kaartspel gewoeld hebben; doch het nog ooit zo ver hebben kunnen brengen, dat die na zyn Oordeel, Gezond denken daar door Overreed wierden.

Hier

Hier door ſchynt die Zogenaamde *Vriend van de Reeden*, te kennen te willen geeven, dat zo wanneer die Yverige Leeraars, hun preediken teegens het *Kaartſpel* gefondeert was op Waarheid, het wel by die hy Gezond van Denkbeelden noemt, ingang zou hebben gevonden.

Schoon ik wel geloof dat die zo genaamde Vriend van de Reeden wandelt na de Vermaaklykheeden van zyn bedorven Hart en de zondige Waereld, zo wil ik echter hoopen dat hy zo Onchriſtelyk niet zal zyn, om te twyffelen of JEZUS CHRISTUS was de éénige *Gebooren Zoone* GODS en de Waare MESSIAS dewelke op Aarden gekoomen was, om zyn Volk Zaligheid uit werken. Dit is dan één Eeuwige Waarheid. Ja hy is JEZUS CHRISTUS! De *Waarachtige Zoone* GODS! Niet met Zonde beſmet, maar de Mond der Waarheid zelver, dierhalve Hy kon niet Liegen, Hy preedikte Jooden en Hydenen het Euangelie hier op Aarden, zorgde voor hun Eeuwige welzyn! Doch de Vraag is of alle die hem hoorde zyn leer aannaamen? Antwoord neen, de Phariſeens en Schriftgeleerden, Mannen van een Gezond Oordeel by de Waereld, wierde verbitterd Op de Heere CHRISTUS, zo dat zy niet af en lieten voor zy de *Zoone* GODS Gevange, en aan 't Kruis één

zeer

zeer ſmertelyke dood hadden laaten Sterven. Wat is naderhand het lot der Apoſtelen geweeſt? Zwaare Gevangeniſſen, wreede doodt, en wat dies meer is. Echter wat hebben zy gedaan als de Waarheid verkondigt, en Geſondeerde taal geſprooken? Maar het wierd verworpen! van die Geene die by de Joodſche menigte voor Mannen van een Gezond Oordeel verſleeten wierden! Naamentlyk hun Leeraars.

Echter bleef de Leeren der Heiland en die der *Apoſtelen* één Waarheid. En zo blyft het hier ook. Maar laaten wy die Vriend van de Reeden zyn Mannen met een Gezond Oordeel eens beſchouwen? en hoe gauw zullen de Leezers zien, dat het geen hy Gezond van Oordeelt noemt, juiſt in het Teegendeel één Gevaarlyk Krank Oordeel is, waar door de Geene die zo Denken als de Schryver die voor het *Kaartſpeelen* Plyt in het uiterſte Gevaar zyn; om één Rampſalige Doot te Sterven.

Met alle Regt zou Hy myn hier af moogen vergen, dat ik hem zulks bewyzen moeſt. Wel aan zulks wil ik gaarnen doen, en dat volgens de Natuurlyke weg die yder kan bevatten; ik zal zelfs zo wynig als moogelyk is, Schriftuur plaatſen aanhaalen, alzo ik niet en weet wie ik aan die Vriend van

de

de Reeden voor my heb: mogelyk is het wel Ymand daar wy in onze daagen God Beeterd zo veel van vinden, die weinig of niet aan de heele Schriftuur gelooven, en enkel uit de Bybel maar zulken plaatsen voor zyn gebruik kiezen, waar meede zy door een verkeerde Uitlegging aan de zaak te geeven, *Gods woord* denken te verdraien. 't Is waar altoos (zegt den Onbekende Schryver zelver) (*a*) *in alles wat men doet met woorden of werken, dat alles te doen in den naam des Heeren*, enz. is wel zeer Billyk! maar tevens een zeer Hard Voorschrift aan één Christen! Hier verzoek ik dat de Aandachtige leezer zyn Gedachten eens op de woorden aan één *Christen* staande houd? Een *Christen* verstaan ik één Weedergebooren Schepsel door, vry gemaakt door *Christus* bloed, en niet de geen die slegts hun Doopsel hebben ontfangen, ten Avondmaal gaan, enz. en Voort buiten God en Christus leeven. Neen! door een Christen verstaan ik dat Volk van welk de Heere zegt, *dit Volk hebbe ik my geformeerd, zy zullen myne Lof vertellen.*

Ik zal dan aan al die Gezond denken, één zeer éénvoudige Vraag voorstellen. Neemt eens

(*a*) *Collossense III: vs* 17.

eens Leezers Gy bevond U op een Schip, in het midden van een Gevaarlyke Zee, Alwaar gy alle momente niets anders dan de Doodt voor oogen zag, zo door de Dreigende Golven als ſwaare Onweeder, alle hoop alle redding was verlooren, en daar was geen ander uitkomſt als dat gy allen oogenblikken, tot één aas der Viſſen in Zee geſmeeten ſtond te worden; en in die uiterſte Wanhoop doet zich Ymand op; dezelve bied zich aan hy zal u redden, ja al was het ten koſten van zyn Leeven! hy doet zulks ook Waarlyk op een aldergevaarlykſte tyd, dat gy reedts in Zee als met de Doodt legt te Martelen: dien Barmhertigen doet meer! hy neemt U Arreme Schipbreukeling op brengt u in zyn wooning, geeft u Kleederen, Eeten en Drinken, en booven dit alles vertrooſt hy U! zeggende ſchoon gy Naakt uit Zee gekoomen zyt, wel aan Treurd daarom niet! gy zuld niets Gebrek hebben ik zal voor u zorgen, myn Huis, myn Goed, myn Rykdom, zuld gy een deelgenoot van zyn; (onder die mis) gy zult het *Kaart-Spel* niet Hanteeren, en alle Ydelen Gezelſchappen laaten vaaren dit is al de dank die ik van u begeer.

Ik vraag aan yder een die gezond denkt, wanneer hem zulks over kwam, of hy zelfs niet bekenne zou moeten, dat het Alder-

on-

ondankbaarſt gehandelt was, wanneer hy dien Barmhertigen Redder hier niet in bewilligden? ja zou een menſch die ſlegts één Aas Dankbaarheid bezit, zo meenigmaal als Hy zyn Redder beſchouden, niet vervuld worden met een Nieuwe Dank-erkentenis? Zou hem deeze Herrinering niet verheugen? te meer! daar hy wiſt één Vriend te zyn van zyn Weldoender! Geen ſterveling zo ontaart of hy zal zeggen Ja.

Dan vraag ik is dat voorſchrift hard aan een Chriſten dat *Paulus* geeft? heeft CHRISTUS voor zyn Volk geen vervloekte dood geſtorven, om Hun van de vloek te bevryden? Is het niet Loutere Barmhertigheid geweeſt toen hy hem aan hun Zielen bekend maakten, door de Genade des *heyligen Geeſt*? Laatende hun door zyn Geſchreeven Woord en de ſtemme der Boedgezante aankondigen, hun Erfdeel dat voor hun weg gelegd is! Daar vreugde zal zyn tot in alle Eeuwigheid.

Vraagt alle Chriſtenen, vraagt alle Weedergeboorenen, zo gy Geloofd dat 'er die zyn: Echter weet dat'er niets *Waarachtiger* is dan dat: want de *Zoone* GODS is niet voor Niemendal Geſtorven en weeder opgeſtaan,

Vraagt haar of dit een harde eiſch is, die'er *Coloſſenſen*. III. vs. 17. gedaan word. Zy zullen U Antwoorde neen des *Heeren Jok is zagt en*

Zyn last is licht maar wy , wy struikelen daagelyks enz. — Echter zogenaamde Vriend van de Reeden. Verschillen die Struikelinge Heemels breeten by de publicque Overtreedinge die Gy voorspreekt! Ja de Geloovigen en Vroome Zielen, zullen zelfs met Schaamte bekennen, dat de *Heere* Reeden heeft om toornig op haar te zyn, en dat zy Dikwils uit moeten Roepen, O God! *zyt my Arme zondaar Genaadig. Lucas* XVIII: vs. 13. Zy zondige ja! maar met een Smertelyk Naberouw, Maar zy zullen echter met Geen kaart in de Vuist, en met Opgeheeven handen zondigen, Als wel weetende dat de Christenen Niets vermoogen te doen, als waar over zy de *Goddelyken* bystand moogen verzoeken en het geen de wel *Eerw.* de Frein Aangetoond heeft, dat met het *Kaart-Speelen* niet kan Geschieden. Gy noemt verders verschyden Staaten op, Als Koopman, Advocaat en zo voorts. en Vraagt hoe zy alles zullen kunnen Verrichten in de Namen des *Heeren*? In wiens Naam vraag ik u moet men het dan verrigten? in de Naamen des *Duivels*? *Foey* U! die zich noemt één Vriend van de Reeden welk één Vraag van U Gedaan? Als schaamteloosheid en verstoktheid U Ziel niet bezaten, Gy zoud die vraag niet doen. Ja! zeekerlyk in de

de Naamen des *Heeren*, buiten GOD kan Niets Geschieden.

Verwondert moet ymand staan, die slegts éénige Achting voor de Godsdienst bezit: wanneer hy U hoord zeggen.

„ *Hoe zal één ygelyk alléén in zyn beroep*
„ *in zyn zo zeer Geoorloofd, in zyn Nodig be-*
„ *roep, dat hem en zyn vrouw en kroost het be-*
„ *staan moet geeven, ooit daar in alles verrig-*
„ *ten kunne in de Naam des Heere?*

Een Christen Ambagtsman, Koopman of Advocaat, word Geensins door zyn beroep van GOD ofgetrokken, in teegendeel, wanneer hy'er een Goed gebruik van maakt, strekt het hem Geduurig tot nieuwe Godsdienst pligten, Zeegend de *Heere* hem hy loofd GOD als de Geever van Alles daar voor loopt het hem teegen Hy Murmureerd niet als de Waereldling: want hy weet dat GOD Zyn wyzen eindens en oogmerk daar mee voor heeft. En U op de Vraag te voldoen is voor eerst dit Antwoord, dat eer zodanig één Christen aan zyn beroep Gaat, hy zich voor de *Heere* Afzondert Biddende dat hy niet verwydert mag worden van Gedachte, Bid verders om een Zeegen over het Geen by Hem staat Verricht te worden; Ja Niet zelden in het midden van zyn Affairens, dat meeden een Godsdienst Oefening is, want die zyn huis houding

verwaarlooft is erger dan één Ongeloovige, Ik zeg niet zelden, maar veelmaalen laat de HEERE hem in het midden zyner; Arrebyd zich aan Zyn Zielen zien:

Dus doet hy alles in de Naamen des Heeren. En zoo hy somtyds in dit opgenoemde van zyn kant traag is Geweest, ja beschuldiginge heeft by zyn zelver, dat hy den *Heere* niet Genoeg Gezocht heeft, waar door GOD hem wel meeden eens in duisternis laat zitten, zo zal hy als een Waar Christen daar niet in berusten, of neemen tot dievertissemend één *Kaart* in de hand; Neen, zyn Ziele zal met *David* wygeren getroost te worden! Hy zal het 't zy hy Eet, het zy hy Drinkt werksaam zyn met GOD, en niet rusten voor de *Heere* zich weederom aan zyn Zielen ontdekt. Den Christen welken dus doet zal ook ligtelyk vergeeving by GOD verwerven, want de *Heere* JESUS weet de swakheid van de Aardsche Stervelingen, daar op koomen de woorden van *Paulus* te pas *Maar wy en kunnen de Waereld niet uit trekken*, en dat Gy laager Aanhaald: wy zyn in de *Waereld en leeven met haar meeden, doch zonder zonden.* Dit zoude de Woorde zyn die Onze Onbekende Schryver tot zyn Verdeffendatie inbrengt, daar het in Inteegendeel tot Weederlegging van zyn Zeedenbedervende

Stel-

Stellinge dient. Want daar *Paulus* zegt *Wy en kunnen de Waereld niet uit trekken*, daar beklaagt den *Apostel* 'er zich bitter over, en geeft te kennen dat 'er één *Almagtige* hand van God toe nodig is; om de Mensch te ondersteunen. De Tweede plaats *wy zyn in de waereld, en leeven met haar meeden doch zonder zonden.* Hier meeden wil den Schryver bedoelen zo het schynt als of *Paulus* gemeend had, Menschen wy zyn in de Waereld, en leeven met Waereldsche Menschen, echter als yder één maar gelyk en regt doen zie dan zondige wy niet, en hebbe Vryheid om ons met de Waereldsche Lieden in alle vermaakelykheeden te mengen. O Godt tergende Verdraijing van het Heilige Woord! Hoe kan het de langmoedigheid van God dulden? hoe dult het den *Rechter*? hier op wil die Onderkruiper der Waarheeden, en Kanker der Godts-*dienst* zyn Gezegdens staaven, als dat het Kaartspeelen geen zonden zou zyn. Neen, de Heer de Frein toond aan dat de *Christenen* daar wel degelyk onder zugten, bekennende dat zy te kort schieten in haar plichts betrachtingen, Ja in de plaats dat één Christen met een opgeheeven hand de Waereld zal dienen, en zich zo ver zal vergeeten om zyn tyd met de Kaart door te brengen,

zo zal hy eerder trachten zyn fouten te verbeeteren, en uit te roepen: *Heeren Gy hebt Geboden dat men uwe bevelen zeer bewaren zal, om uwe Gebooden te onderhouden dan zouden ik niet beschaamt worden. Doet my treden op het pad uwer Geboden want daar in hebbe ik lust.*

Dit is een geheel anderen taal, als dat één Christen de slenter van de Waereld zoude vermogen te volgen, dierhalven koomen zyn bewyzen zo hy die geliefd te doopen, doch laaten wy liever zeggen zyn Moetwillige verdraijingen van *Gods woord:* wynig of niet te pas.

Men moet verwondert staan dat 'er één Schepzel zo onbeschaamt word gevonden, als onze Onbekende Schryver! om Publiecq te durven ten faveuren voor het *Kaart Spel* schryven: Ja durst ontkennen dat het zelve Spel niet van het LOT afhangt. Waarom Hoort men dan als drie Speelders zitten te *Omberen*, die alle drie het Spel prompt verstaan, en één van de zelve slegten *Kaarten* krygt, Dat hy dan Mort en Knort dat hem de *Kaart* zo teegen loopt?

Ik zeg nogmaals hoe komt Ymand zo onbeschaamd om voor één *Kaart-Spel* te Pleiten? Beschouwd eens met aandacht één Speelder, wat is zyn Doelwit is hy

geen

geen volſlaagen Onderdaan van de drie grooten Zonden? Abſoluut ja. Want de Gierigheid ſpoort hem aan om andere Lieden van het haaren te berooven, de Gramſchap grypt plaats in zyn hert wanneer hy één Slegten *Kaart* krygt en het Lot hem teegens loopt, de Nydigheid is hem eigen, zo dat men Exempelen gezien heeft, dat den één den anderen Dood ſtak en als het waaren na de Hel zond. Aldus ziet men dat dit Spel nergens anders toe dient, als om Ziel en Tyd verlooren te laaten gaan; wel te regt zegt zeeker Schryver.

Een Tuiſſcher kan die meer als by Geval ſlegts winnen?
('k Stel valsheit nog ter zy) en hang het aan 't Geval,
Zo is 't maar alzo 't valt, waar zyn dan Zot uw zinnen?
Men wint (daar hoop niet meer dan vrees is) niet met al.
En 't koſtelykſt', ziel en tyd: gaan (ſchoon men wint) verloorn.
Quam menig ſpeelend' niet in vloek, en twiſt te ſmooren?

Zeer klaar heeft de Heer DE FREIN aangetoond dat het *Kaart Spel* weezentlyk van het LOT afhangt, en dierhalven de Chriſtenen niet geöorloofd is. Ten Anderen laaten wy eens zien wat het *Kaart Spel* doch voor één verſtandige Aanſchouwer is, waarlyk niet veel beeter, wat zeg ik? veel minder als een *Kint* dat zich met Hyligjes of Prentjes vermaakt! daar

vind men nog Dieverſche Voorwerpen, doch hier altoos het Oud en 'tzelven als het al geen Zonden was, dat het *Waarachtig* is, dan zou het nog niet goed zyn als voor Lieden die niet in ſtaat zyn, om één ordentelyk Diſcours te voeren. Duizen't maal nutter kan de tyd omgebragt worden zelfs van Natuurelyke Menſchen, het zy met een Geſprek na dat Yder bekwaam is, of met Nuttige en Konſtig Handgebeer, waar door het Verſtand word opgeſcharpt en het Algemeen nog nut van trekt, ik ſwyg nog van het Misbruik/ daar de *Kaart* aanleiding toe geeft, Onze Schryver Antwoord daar op ja, maar als ik 'er geen Misbruik van maak, en enkel maar doen tot verluſtiging van myn afgeſlooſde zinnen? Doch op al die Teegenwerpingen heeft de *Eerw* DE FREIN zaakelyk Geantwoord: Dus ik maar Eenvoudig zal vraagen hoe begint één *Dief* het eerſt te Steelen? Zeeker zeer wynigen ziet men ter Treurtoneelen voeren, of wanneer zy ondervraagt worden, zo bekennen zy met een klyntje, ja ſommige als Kinderen, met *Duiten* en *Stuivers* van hun Ouders of andere lieden begonnen te zyn, dat Goed gaande ziet men maar Helaas te veel dat zy hoe verder in Jaaren, hoe Grooter Dieſſtallen plee-

pleegen, en Eindelyk *Huisbraakers* en *Moorders* worden, Eeven zo gaat het met het *Kaartspel* het zelven, Eerst speeld men om Tydverdryf en leerd de tyd verkwisten, Doch daar leerd men de *Kaart* voor kennen, wat Ervarener geworden zynde, begint men om een kleinigheid te speelen, door het Menigvuldiger te doen word men sterker, en die te vooren één Leerling was word een Meester, krygt smaak in het Spel, Winzugt of Ongepermiteerde Gierigheid bekruipt zyn Ziel, hy zoekt zelfs gelegentheid waar dat Gespeeld word, alles word hem één last dat buiten het Spel is. Het is geen praatjes dat ik hier zeg, ik heb het by bevinding, en dank den Heemel dat ik die zotheid eeven voor myn Trouwen heb laaten vaaren. Ik Vraag hier op Twee Vraagen, eerstelyk of dit geen Ockasie Geeft tot verkwisting van de Dierbaaren Tyd? en de tweede Vraag, dit Vraag ik aan al die de *Kaart* hanteeren, of zy immermeer in één Gezelschap van *Kaartspeelders* geweest hebben, daar een Gesprek gehouden wierd dat tot Eer van God of Zyn Naam, of tot behoud van hunnen Onsterfelyke Zielen diende? Absoluut zo de *Kaartspeelders* hoe genaamt de Waarheid willen spreeken,

 moe-

moeten zy zeggen Neen. Ten minſten ik heb het nog nimmer bygewoond, ſchoon ik moogentlyk duizende van reizen die Gezelſchappen heb gefreconteerd.

Dit dan zo zynde, zo is ten Derde de Vraag, hoe of één Chriſten het dan geperrimiteerd kan wezen dat hy in één Gezelſchap van Lieden, zich zal begeeven daar de *Kaart* Gehandelt word? Geen braaf Hooveling van een Rechtvaardig *Vorſt*, zal zich begeeven by Lieden die hy weet dat zyn Prins en Landen haaten, hy zal daar niet gaan om zyn Opperhooft te zien verſmaatheid aan doen, daar om lachen, en zich met de Vyanden van zyn Vorſt verheugen, veel minder dat hy de Inſtrumenten waar door het Land afbreuk lyd zelfs in de hand neemt. Ik Vraag nogmaals zal een Ordentelyk Burger in een Hoeren Kelder gaan? Even zo min zal of mag één Chriſten dat een Hoveling van *Koning* Jezus is, zig begeeven in één Gezelſchap van *Kaartſpeelders*, Neen verre van daar! hy weet dat hy hier één Vreemdeling op Aarde is, de Waereld is hem één Verdrietige Ballingſchap, zyn hart tragt na het Heemelſche Vaderland: hy is eeven als Ymand die zig ver buiten zyn Vaderland bevind, en Dag en Nagt legt te pynze hoe hy by de

zynen

zynen zal koomen, dus is een Christen ook gesteld, de tyd die hem buiten zyn beroep overig is, Ach! dan zynen zyn Gedagten vervuld hoe hy zich het best voor den HEERE verneederen zal: Dit weet Yder is in geen Gezelschappen te vinden daar de *Kaart* gehandelt word. Neen, maar daar éénige Lieden in des HEERE Naam vergaadert zyn, alzo de HEERE beloofd heeft aldaar in het midden te zyn. Het zy dat Hy Eet, het zy dat Hy Drinkt; het zy dat Hy iets anders doet, overal vind hy stoffen om GOD te verheerlyken. Eén Christen moet GOD looven voor het Geen den Schepper hem geeft tot voedsel van het Lichaam; Ja dat hy Kleeding, Deksel en alles heeft, wandelt hy, Hy vind stoffen om zich over de werken van GOD te verwonderen, wanneer hy het Gebouw der Waereld aanschouwt! het Minste Grasscheutje met opmerking beschouwt, doet hem uitroepen, O GOD! *hoe Groot zyn Uwen werken*, enz. — Wat dunkt U Schryver die zich Vriend van de Reeden noemt, zo de Heeren het eens geliefden zulk een *Christen* op te roepen, of U met de Kaart in de Hand, met wie zou het wel het slegste staan? *Daarom staat 'er waakt en bid.*, dit kan met geen *Kaartspel*

ge-

gedaan worden, Wel te Regt Antwoorde de Bisſchop *Nilus*, als hem gevraagt wierd, wanneer één Menſch zich moeſt bekeeren? Zo Antwoorde hy op de laasten dag van ymants Leeven, maar hoe weet ik dat vroeg den Ander? om dat Gy zulks niet weet ſprak den Bisſchop, zo zyt Gy Verpligt U alle Daagen, alle Uuren, ja alle Minuten te beryden. Ik achte hier reeds genoeg aangetoond te hebben, dat alles wat buiten de Naamen des HEERE geſchied Zonden en één Chriſten niet geoorloofd is. Verders heeft de *Eerw*: DE FREIN onze Schryver overvloedig genoeg weederlyd, en alles klaar aangetoond, en het is dien Godvrugtige Leeraar zyn ſchuld niet, dat dien Onbezonne als geen Chriſten zynde ſchoon hy zich Vriend van de Reeden noemt, zyn *Eerw*: niet en verſtaat. Nu ſchiet 'er niet over als te onderzoeken wie hy bedoelt met de Naam van Fynen, ik voor myn weet wel wie ik 'er door verſta, Eerſtelyk deeze, en dat zyn wel de Gevaarlykſten, Namentlyk zo als onze *Vriend van de Reeden* is, want dat zyn Grypende Wolven in Schaapskleederen, Inſtrumente Om waar dat zy kunnen *Gods woord* te onderkruipen, om kort te gaan Wervers

van

van de *Satan* om zyn Regiment voltallig te maaken; en dit weeten zy op zulk een *fynen* wys te doen! dat lichtelyk één Eenvoudigen door hun verſtrikt kan worden.

De Tweede ſoort van *Fynen* noem ik Bedriegers; die als Huigelaars met één leugen in hun Regterhand onder de waaren Godvrugtige verkeeren. De derde ſoort van *Fynen* Noem ik de Waare *Godvrugtige* Vroomen Kinderen GODS, die door Koning JESUS zyn bloed vry Gekogt zyn, met Regt mag men de zulken *Fynen* noemen, om dat zy het *Fynen* verkiezen, (dat is het beſte) Ja de Kaf des Waerelds gewillig verlaaten, en het *fyne* en het *Heemelſche* navolgen. Ach wat een Gelukkige Staat! om zo als deeze laaſten *Fyn* te zyn.

Wat aangaat daar de Schryver Voor het Kaartſpel zegt, dat 'er wel Geleerde ja Predikanten zyn, die één misbruik van hun Dieverteeringe maaken, het is Droevig ik beken het, maar één *Chriſten* zal het ook niet Goed Noemen.

Voorts zullen wy van die Vriend van de Reeden met zyn ingebeeld Gezond Oordeel afſtappen, en wenſchen dat GOD hem Oogen geeft, dat hy nog eens ziet dat, zulk dom Volk die een Gruuwel van het *Kaartſpel* maaken, juiſt die geen

zyn

zyn daar van gezegt word, *het dwaazen deezer Waereld heb ik uitverkooren om het wyzen te beschaamen.* Terwyl ik hem inmiddels toeroep

NOLI PROSEQUI.

